

Jaarplan 2023

CIV
water

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
CIV Water werken vanuit onze missie en visie	4
Onze missie	4
Onze visie	4
Onze doelstellingen	4
De SWOT-analyse	5
Onze focuspunten voor 2023 – 2024	5
Interne bedrijfsvoering	5
Externe bedrijfsvoering	5
CIV Water ‘hybride leren en werken in al onze programma’s’	6
Ons werk – het bouwen aan de hybride leeromgeving van CIV Water	6
Het activiteitenprogramma (2020-2024) betreffende 2023	7
CIV Water Educatie	7
CIV Water Ontwikkelen hybride lerend systeem	8
De Activiteitenplanning programmalijn 1 - Veranderen	9
De Activiteitenplanning programmalijn 2 - Maken	9
De Activiteitenplanning programmalijn 3 – Professionaliseren	10
De Activiteitenplanning programmalijn 4 – Kennis ontwikkelen	10
CIV Water International	11
PoVE Water Scale-up	11
BARCOVE	11
Water4all	12
Bedrijfsvoering	12
De in-kind bijdrage in uren	12
Het doelgroepenbereik	12
De CIV Water organisatie	13
De CIV Water begroting 2023	14
Toekomstige ontwikkelingen, ambities en subsidiemogelijkheden	15
Bijlage 1: Totaaloverzicht activiteiten 2022 – 2023 – 2024	16
Bijlage 2: Overzicht begrote in-kind uren 2023	17

Voorwoord

In januari 2023 is het tien jaar geleden dat CIV Water gestart is om de verbinding te maken tussen onderwijs en bedrijven in de watersector. Dit met de doelstelling bedrijven en onderwijs dichterbij elkaar te brengen om gezamenlijk het praktijkgericht onderwijs te vernieuwen. Nu, tien jaar later, heeft CIV Water zich ontwikkeld van pioniersorganisatie tot een organisatie van betekenis waar we trots op zijn. 'Een broedplaats voor onderwijsvernieuwing en de ontwikkeling van wendbare vakmensen in de watersector'.

In dit jaarplan presenteren wij onze focus en de ambities waarin we gericht werken om onze positie in de watersector te vergroten. Onze focus voor 2023 is 'in samenwerking met het onderwijs en het werkveld de ontwikkeling van de hybride leeromgeving nog breder implementeren'. Tot voor kort lag onze focus op de kern van de waterbedrijven, terwijl er ook veel midden- en kleinbedrijven zijn in zowel de watersector als andere sectoren die werken met (proces)water. Met de verbreding van de focus willen we kijken naar de mogelijkheden om samen te werken aan het ontwikkelen van wendbare vakmensen binnen het MKB-werkveld. Met flexibiliteit en innovatief vakmanschap blijven we nieuwe wegen bewandelen en energie brengen om de programma's en de educatie-activiteiten van CIV Water uit te voeren.

In 2022 hebben we groen licht gekregen voor het vervolg van onze internationale samenwerking Platform of Vocational Excellence Water. Tegen alle stromingen in heeft ons programma een hernieuwde financiering gekregen voor de komende vier jaar. Het geeft aan dat het thema water centraal bij onze partners en de EU op de agenda staat, maar ook dat CIV Water en haar partners een grote bijdrage leveren aan het ontwikkelen van wendbare vakmensen op mbo-niveau. De activiteiten van CIV Water op regionaal, nationaal en internationaal terrein versterken elkaar. Een mooi voorbeeld hiervan is de hybride leeromgeving die internationaal veel belangstelling krijgt en wordt gebruikt bij de inrichting van regionale, innovatieve ecosystemen water.

Met het samengaan van Friesland College en Friese Poort in een nieuw ROC, genaamd Firda, is er een grotere groep studenten en hiermee toekomstige vakmensen voor de watersector. Dit creëert de kans om de aantrekkelijkheid van de watersector bij een nog grotere groep studenten onder de aandacht te brengen door middel van onze activiteiten. Een nieuwe doelgroep waar wij ons op gaan richten is de 'zij-instromers'. Een zij-instromer is iemand die (nog) niet in een bepaalde sector werkzaam is, maar dat wel zou willen. Dit is een belangrijke doelgroep geworden, omdat het werkveld een grote vraag naar nieuwe vakmensen heeft. Het in ontwikkeling brengen van zij-instromers gaat hier positief aan bijdragen. Onze ervaringen met trajecten uit het recente verleden (Vitens en Wetterskip Fryslân) willen we hierbij gebruiken. Deze ontwikkeling wordt gestimuleerd door het Groeifonds opschaling PPS'en vanuit het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. In samenwerking met het CEW wordt gewerkt aan een aanvraag die dit proces financieel kan ondersteunen.

In dit document wordt de planning van onze programma's en activiteiten weergegeven. Daarbij geven we inzicht in de voortgang van onze programma's en de activiteiten die we in 2023 willen gaan uitvoeren. We zullen alle uitdagingen aanpakken en alle mogelijkheden onderzoeken om onze ambities te realiseren.

Met het team van CIV Water werken wij met onze samenwerkingspartners aan de ontwikkeling en implementatie van onze gemeenschappelijke projecten. Al tien jaar is er vertrouwen vanuit het werkveld en het onderwijs om samen met ons de verbinding te zoeken. De urgentie vanuit beide werelden is duidelijk en de rimpeling die is ontstaan in het water groeit uit tot een golf met groot bereik.

Team CIV Water
Pieter Hoekstra

CIV Water werken vanuit onze missie en visie

CIV Water beweegt zich in een samenleving die continu aan veranderingen onderhevig is. Onze focus is gericht op ontwikkeling, duurzaamheid, maatschappelijke waardecreatie en persoonlijke groei. Vanuit deze focus werken wij aan ontwikkeling en professionalisering bij al onze partners. Afgelopen maanden hebben wij de positionering van CIV Water kritisch onder de loep genomen en dit heeft geleid tot een herformulering van de missie van CIV Water.

Wij geloven dat een optimale aansluiting tussen werkveld en onderwijs essentieel is om wereldwijd wendbare vakmensen in de watersector te ontwikkelen en te behouden.

Onze missie

Het optimaal bedienen van de watersector, op het gebied van scholings- en ontwikkelvraagstukken, door vanuit vernieuwend onderwijs in co-creatie te werken aan de ontwikkeling van excellente vakmensen in en voor de sector. Hiermee leveren wij een belangrijke bijdrage aan de realisatie van wereldwijde milieudoelstellingen.

Onze visie

Wij werken vanuit de gedachte dat er een nieuwe manier van scholing noodzakelijk is om mensen tot de benodigde duurzaam inzetbare vakmensen op te leiden. Hiervoor initiëren wij passende onderwijsinnovaties die volledig in co-creatie tussen onderwijs en werkveld tot stand komen. Onze visie is dat alle waterprofessionals optimaal toegerust moeten zijn om zowel persoonlijk als in het belang van de sector in deze transitie mee te gaan. De kernbegrippen, waar we ons op richten, zijn Leven Lang Ontwikkelen en duurzame inzetbaarheid. Hierbinnen laten we persoonlijke groei samenkomen met ontwikkeling van kennis en vaardigheden.

Onze doelstellingen

Wij bouwen de brug, in co-creatie met (toekomstige) professionals en organisaties in de watersector en stimuleren interactie tussen de betrokkenen.

Onze doelstellingen, om onze missie te realiseren, zijn geformuleerd in de strategische agenda en vastgesteld voor de periode 2020-2024:

1. het promoten van de watersector, zodat de sector voldoende vakmensen aantrekt;
2. het innoveren en versterken van het reguliere onderwijs en het participeren in de ontwikkeling van het concept Leven Lang Ontwikkelen in het onderwijs en bij de bedrijvenpartners. Op deze manier kan er worden voorzien in de behoefte van duurzaam inzetbare vakmensen in de watersector;
3. intensivering van de samenwerking binnen het bestaande netwerk om maximaal effect van onze activiteiten te realiseren;
4. opschaling van het netwerk naar een internationale context;
5. het benaderen van nieuwe sectoren waar water onderdeel is van het bedrijfsproces.

Onze doelstellingen zijn gericht op het in ontwikkeling brengen van mensen die al werkzaam zijn in de watersector. We werken vanuit de gedachte dat het maatschappelijk effect en de sociale duurzaamheid van onze activiteiten evenveel wegen als het genereren van inkomsten.

De SWOT-analyse

In 2023 willen we samen met leden van de Raad van Advies een SWOT-analyse uitvoeren gericht op de nabije toekomst. De SWOT is gericht op het in kaart brengen van de sterkte en zwaktes van CIV Water, de kansen en mogelijke bedreigingen. Het doel van deze analyse is het creëren van inzicht in de positionering van CIV Water binnen het werkveld en de groeimogelijkheden te verkennen.

In de achterliggende tien jaar heeft het team van CIV Water zich ontwikkeld van een pioniersorganisatie naar een organisatie met een stevige professionele positie binnen de watersector en het onderwijs. Kenmerkend voor CIV Water is en blijft het bewandelen van nieuwe wegen en het werken vanuit flexibiliteit om aan te sluiten op de behoefte in de markt. De kracht van CIV Water is vernieuwen en blijven vernieuwen om samen met de partnerorganisaties waarde te creëren in de ontwikkeling van hybride onderwijs en wendbaar vakmanschap en een bijdrage te leveren aan het werkveld van CIV Water.

Om deze ambitie scherp te houden gaan wij in begin 2023, samen met de Raad van Advies van CIV Water, een sterkte – zwakteanalyse maken om onze focus te vernieuwen en onze positionering te kunnen versterken. Vooruitlopend op deze analyse hebben wij onze eigen focus voor 2023 - 2024 geconcretiseerd naar vier perspectieven om onze basis te verstevigen en te verbreden.

Onze focuspunten voor 2023 – 2024

Interne bedrijfsvoering

- de professionalisering CIV Water en continuïteit bedrijfsontwikkeling;
- het doorontwikkelen hybride leersystemen in al onze programma's.

Externe bedrijfsvoering

- het openen van marktaandeel om- en bijscholers en zij-instromers;
- het verkennen van de ontwikkelmogelijkheden in aangrenzende marktgebieden zoals Food en Chemie.

Het komende jaar zullen we deze focuspunten verder uitwerken en voorleggen aan de Raad van Advies van CIV Water.

CIV Water ‘hybride leren en werken in al onze programma’s’

In de afgelopen jaren heeft CIV Water zich gefocust op het ontwikkelen van het hybride lerend systeem en is deze visie uitgewerkt in samenwerking met haar partners. Deze CIV Water aanpak is verankerd in al onze nationale en internationale programma’s, trajecten en projecten. Elk ontwikkeltraject is maatwerk en wordt in co-creatie met de betrokken partners bedacht, vormgegeven en uitgevoerd. Het succes van deze manier van werken wordt zichtbaar op verschillende manieren, te weten:

- o betrokkenheid bedrijven creëert eigenaarschap en gedeeld eigenaarschap met samenwerkende partners;
- o opleiden vanuit eigen casuïstiek vergroot het rendement van de opleiding en helpt een braindrain in waterbedrijven te voorkomen;
- o bedrijven, onderwijs en studenten werken samen aan het wendbaar vakmanschap van toekomstige en huidige medewerkers en bouwen hiermee aan een gezamenlijke visie;
- o nieuwe ontwikkelingen kunnen direct opgenomen worden in de ontwikkeltrajecten;
- o het werken vanuit deze synergie creëert een nieuwe energie: een combinatie van leer- en werkplezier en vernieuwing in werk en onderwijs.

Vanuit deze werkwijze realiseren wij onze bovenliggende doelstellingen: ‘de ontwikkeling van medewerkers, de ontwikkeling van onderwijs en bedrijven en bovenal de ontwikkeling van studenten of lerenden.’

Ons werk – het bouwen aan de hybride leeromgeving van CIV Water

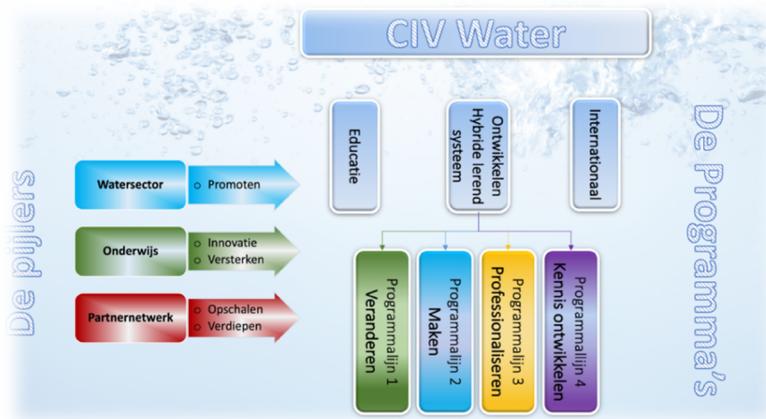
In de afgelopen jaren zijn de CIV Water ontwikkeltrajecten gericht geweest op:

- o het aangaan van strategische verbindingen met partnerorganisaties;
- o het in co-creatie realiseren van ontwikkeltrajecten;
- o bijdragen aan de ontwikkeling en vernieuwing van het onderwijscurriculum;
- o het uitvoeren van kleine, middelgrote en grote ontwikkeltrajecten;
- o begeleiden van de onderwijsorganisatie MBO Life Sciences in de ontwikkeling naar het hybride lerend systeem water;
- o het werken aan actuele vraagstukken om het wendbaar vakmanschap te ontwikkelen, waarbij gebruik gemaakt wordt van de infrastructuur van bedrijven.

Het komende jaar wordt deze aanpak verder verstevigd en uitgebreid om de basis van CIV Water te versterken en verder te bouwen aan de kwaliteit van onze dienstverlening.

Het activiteitenprogramma (2020-2024) betreffende 2023

In de uitvoering van onze activiteitenprogramma's passen we een geïntegreerde projectaanpak toe, waarbij de projecten die we uitvoeren meerdere of zelfs alle pijlers raken. Met deze werkwijze bereiken we een maximale synergie tussen onze projecten om zo de kwaliteit te bevorderen en een breder bereik in het partnernetwerk te realiseren. Hieronder worden de deelprojecten per pijler beschreven, voor een totaaloverzicht zie bijlage 1.

Figuur 1. De pijlers en programma's van CIV Water.

Al onze activiteiten zijn erop gericht de pijlers van CIV Water te versterken en te vergroten. Vanuit de programma's educatie, ontwikkeling hybride leersysteem en internationaal geven wij invulling aan onze strategische doelstellingen. In dit jaarplan worden de onderliggende projecten en activiteiten beschreven en onze ambities gepresenteerd.

CIV Water Educatie

Wij richten ons in de basis op het ontwerpen en begeleiden van ontwikkeltrajecten, op mbo-niveau, binnen bedrijven. Met een aantal partners hebben we doelgerichte leertrajecten opgezet en uitgevoerd zoals: meerjarige programma's bij Vitens, Wetterskip Fryslân, Waterschap Noorderzijlvest, Water Laboratorium Nederland, Waterschap Drents-Overijsselse Delta en Waterkracht samenwerkingspartners. Door continu in gesprek te zijn met onze partners ontstaat een wisselwerking die resulteert in een passend aanbod voor alle partijen. In 2023 staat een uitbreiding van de landelijke dekking 'samenwerking scholen' op de planning. Er is een concrete vraag naar de hybride leeromgeving vanuit ROC Vonk in Noord-Holland en het Noorderpoort College in Groningen. Zij bieden en vragen ruimte en mogelijkheden om in een breder perspectief de watervakmens in ontwikkeling te brengen. Dit zullen we niet vóór ze doen, maar in co-creatie met deze samenwerkingspartners. Ook is gestart met het ontwikkelen van keuzedelen voor het mbo-onderdeel van onze onderwijsvernieuwing.

De verwachte daling van het studentenaantal in Noord-Nederland is werkelijkheid geworden. In het voorzien van de behoefte aan meer technisch personeel in de watersector moet worden gekeken naar andere doelgroepen. Hierbij zijn zij-instromers en medewerkers uit krimpsectoren, die willen werken in de watersector, mogelijke doelgroepen.

Het komende jaar willen wij onze aandachtsgebieden verbreden naar aanpalende sectoren waar het (industriële) proceswater een rol speelt. We noemen dit ook wel 'cross-overs'. Als nieuwe aandachtsgebieden willen wij ons richten op de werkvelden Food en Chemie. Het in ontwikkeling brengen van vakmensen in deze sectoren zal ten goede komen aan zowel het werkveld als het onderwijs dat hier studenten voor opleidt.

Deze ontwikkeling geven we vorm vanuit een consortium van vier deelnemende partijen, te weten: CIV Water, CEW, Bakery Sweets Center en Green PAC. Dit consortium gaat multidisciplinair, multilevel en multisectoraal samenwerken.

In 2023 gaan we verkennen waar onze kansen en mogelijkheden liggen en op deze manier kunnen we de versnelling inzetten voor een modulair opleidingstraject. In het voorjaar wordt een voorstel bij het Nationaal Groeifonds ingediend dat deze ontwikkeling financieel kan ondersteunen.

Tot slot gaan we ons binnen CIV Water Educatie richten op de opleiding Procestechniek binnen MBO Life Sciences. De studenten van het Friesland College zijn analisten en procestechnici. De analisten hebben het hybride onderwijs al ontdekt. De opleiding Procestechniek gaat dit jaar de versnelling maken en alle eerder opgedane ervaringen worden meegenomen en geïmplementeerd. De verbreding naar de studenten van Firda volgt daarna.

CIV Water Ontwikkelen hybride lerend systeem

CIV Water werkt in al haar programma's vanuit een hybride visie. In de programma's voor het ontwikkelen van een hybride lerend systeem wordt, samen met onze partnerorganisatie MBO Life Sciences, gewerkt aan het vormgeven van het hybride onderwijssysteem.

In 2023 staan we voor het vierde jaar van het programma RIF-2.0 opschaling naar het hybride lerende systeem water.

Gezien het feit dat we als gevolg van de COVID-19-pandemie en bijbehorende maatregelen een vertraging hebben opgelopen in de uitvoering van de programma's, hebben we van het Ministerie (*dienst uitvoering subsidies ministerie van VWS*) een jaar verlenging gekregen om de gestelde doelen en beoogde resultaten te behalen.

Het komende jaar wordt verder gebouwd aan het ontwikkelen en bouwen van de hybride leeromgeving (HLO) binnen de WaterCampus. Onze activiteiten zijn gericht op het ontwerpen van nieuwe, flexibele onderwijsvormen. Hierin willen we de huidige invulling van de verdere hybridisering van de leeromgevingen doorontwikkelen en professionaliseren.

De activiteiten van CIV Water worden ontwikkeld en uitgevoerd in nauwe samenwerking met de bedrijven en partnerorganisaties om zo goed mogelijk aan te sluiten op ontwikkelingen in de dagelijkse praktijk. Op deze manier is het mogelijk om innovaties snel op te nemen in de trainingen en modules die we aanbieden in het onderwijs, de leerwerkplaatsen, de bedrijfstrajecten en onze challenges.

De overkoepelende doelstelling is dat de behaalde resultaten gedeeld gaan worden in de nieuwe digitale leeromgeving van de Hybride Learning Community. We zijn betrokken bij de doorlopende leerlijn met de hogescholen in Leeuwarden op het terrein van watertechnologie. Als basis hiervoor levert CIV Water een visiedocument voor het inrichten van flexibel onderwijs.

Bij het ontwikkelen van nieuwe leervormen in leeromgevingen, leerarrangementen en hybride onderwijs werken we nauw samen met de Leermeesters, lectoraat Beroepsonderwijs (Ilya Zitter - Kenniscentrum Leren en Innoveren, Hogeschool Utrecht) en het practoraat Leven Lang Ontwikkelen van Marco Mazereeuw (Friesland College). Door deze verbinding werken we aan onze visie op een hybride lerend systeem, herijking van bestaande praktijkgestuurde onderwijsvormen en een bijbehorende inventarisatie van het huidige leerpotentieel binnen de WaterCampus.

De Activiteitenplanning programmalijn 1 - Veranderen

Medio 2023 wordt deze programmalijn afgerond. Resterend onderdeel is de evaluatie over de processen en de behaalde resultaten. Dit onderdeel zal medio 2024 worden opgestart.

		2022												2023												2024											
		Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Ok	Nov	Dec	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Ok	Nov	Dec	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Ok	Nov	Dec
Programmalijn 1 veranderen	Project resultaat - Deliverable																																				
Concept samenwerkingsmodel en (nieuwe) onderwijsvormen	Samenwerkingsmodel																																				
Evaluatierapport nieuwe onderwijs vormen	Evaluatie rapport nieuwe onderwijsvormen																																				
Beleidsnotitie duurzaam ontwikkelbeleid onderwijs	Strategisch document																																				
Beleidsnotitie duurzaam ontwikkelbeleid bedrijven	Strategisch document																																				
Implementatieplan invoering duurzaam ontwikkelbeleid	Implementatieplan																																				
Visiedocument op vormen van flexibel onderwijs	Strategisch document																																				
Uitwerking van flexibel onderwijsontwerpen	Werkdocument																																				
Passend materiaal voor flexibel onderwijs	Materiaal flexibel onderwijs																																				
Werving nieuwe doelgroepen BBL																																					

Figuur 2. (Herziene) activiteitenplanning 2022 – 2024 programmalijn 1.

De resultaten t/m 2023 april

Het doel voor 2023 is de beoogde resultaten van deze programmalijn op te leveren en op te nemen in de programmaverantwoording naar het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen. De evaluatie van deze programmalijn staat gepland voor eind 2024.

De Activiteitenplanning programmalijn 2 - Maken

In deze programmalijn ontwerpen we de hybride lerende omgeving Water vanuit een bestaande omgeving met partners die al actief zijn, aangevuld met nieuwe partners. Het doel is een veelzijdige, praktische en realistische leeromgeving te creëren waar veilig geleerd kan worden in verschillende praktijksituaties.

De deelprojecten van programmalijn 2 (figuur 3) hebben hun focus gericht op het ontwikkelen van de hybride leeromgeving in het Waterapplicatiecentrum (WAC).

Deze programmalijn is gestart met een vooronderzoek naar beschikbare instrumenten in het WAC. Onderzocht is welke mogelijke aanvulling op deze instrumenten wenselijk is om een hybride leeropstelling binnen het WAC in te richten ten behoeve van praktijk gestuurd leren. Om deze doelstelling te realiseren zijn de programma's gericht op:

- o het ontwerp hybride leeromgeving WaterCampus, waarin de aanwezige fysieke faciliteiten worden benut voor praktijkgestuurd onderwijs én als plek voor verdere samenwerking met bedrijven;
- o de opzet en het ontwikkelen van de Leerwerkplaats Water. Hierin werken en leren bedrijven en onderwijs (studenten/docenten) samen. Dit kunnen demosites van bedrijvenpartners zijn.

Programma-activiteiten 2023

- o het in samenwerking met het werkveld het maken van drie analyses om het leerpotentieel van de samenwerking in kaart te brengen;
- o het opzetten van passende onderwijsvormen, en zo nodig modules, om aansluiting op de WaterCampus en de demosite te realiseren;
- o het opzetten van een praktijkgerichte, modulaire training waterbehandeling.

		2022												2023												2024											
		Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Ok	Nov	Dec	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Ok	Nov	Dec	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Ok	Nov	Dec
Programmalijn 2: Maken	Project resultaat - Deliverable																																				
Hybride Leeromgeving WaterCampus	Hybride leeromgeving WaterCampus - WAC																																				
Realisatie passende onderwijsvormen en modules	Onderwijsvormen en modules																																				
Pilot onderwijsvormen en modules	Uitgevoerd																																				
Evaluatierapport en aanbevelingen																																					
Leerwerkplaats (modules/trainingen)	Operationeel																																				
Nieuwe onderwijsvormen integreren in HL																																					
Challenges	Ontwikkeld en gerealiseerd																																				
Hybride Leeromgeving WaterCampus - Demosite																																					
Leerwerkplaats (modules/trainingen)																																					
Traineeship techniek																																					
Werving trainees/bedrijven voor traineeship																																					
Leerwerkplaats (modules/trainingen)																																					
Challenges																																					

Figuur 3. (Herziene) activiteitenplanning 2022 – 2024 programmalijn 2.

Beoogde resultaten 2023

- o het verder ontwikkelen en inrichten van de leerwerkplaats;
- o drie analyses van het leerpotentieel van de samenwerking;
- o leerwerkplaats modules en trainingen gereed;
- o challenges ontwikkeld en uitgevoerd.

De Activiteitenplanning programmalijn 3 – Professionaliseren

Professionalisering van het hybride leersysteem heeft betrekking op de ontwikkeling van de docent op het gebied van didactische vaardigheden, houding, gedrag en het begeleiden en coachen van studenten. Doel van deze programmalijn is docenten te inspireren, aan te sporen en te faciliteren om zich te ontwikkelen tot flexibele opleider met een onderzoekende houding. Een begeleider in een hybride leeromgeving kent vele verschijningsvormen (coach, instructeur, begeleider, tutor). De begeleiding van studenten komt hierbij wisselend tot uiting in verschillende contexten (simulatie, klaslokaal, werkplek etc.). Daarbij is in een hybride leeromgeving begeleiding nodig in theorie en praktijk. Het begeleiden in theoretische kennisontwikkeling of (beroeps)praktijkkennis en -vaardigheden en het begeleiden op school of in de beroepspraktijk is situationeel bepaald. Dit vraagt veel van de begeleider. Er wordt namelijk verwacht dat hij of zij adaptief kan handelen naar de beroepspraktijk én naar de individuele student of cursist.

Programma-activiteiten 2023

- o het ontwikkelen van de visie op de diversiteit van rollen en het vertalen ervan naar houding en gedrag dat passend is in het begeleidingsmodel van het hybride onderwijssysteem;
- o het uitvoeren van professionaliseringsactiviteiten voor docenten/opleiders;
- o het ontwikkelen van leermaterialen 'begeleidings- en handelingsrepertoire in hybride leeromgevingen' voor opleiders en begeleiders.

		Programmalijn 3: Activiteitenplanning																																			
		2022												2023												2024											
		Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Programmalijn 3: Professionaliseren	Project resultaat - Deliverable																																				
Ontwerpvragestuk HL uitwerken	Uitgewerkt vraagstuk																																				
Begeleidingsstrategie en handelingsrepertoire	Uitvoeringsdocument																																				
Samenwerking actoren - matchmakingtool	Matchmakingtool																																				
Ontwerpvragestuk HL: nieuwe partners	Ontwerp document																																				
Onderzoeksrapport internationale best practices	Onderzoeksrapportage																																				
Website internationale activiteiten	Website onderdeel																																				

Figuur 4. (Herziene) activiteitenplanning 2022 – 2024 programmalijn 3

Beoogde resultaten 2023

- o het visiedocument begeleidingsmodel hybride onderwijssysteem;
- o start met docenttraining didactisch coachen in het hybride onderwijssysteem;
- o de beschikbaarheid van leermateriaal 'begeleidings- en handelingsrepertoire in hybride leeromgevingen'.

De Activiteitenplanning programmalijn 4 – Kennis ontwikkelen

De hybride leeromgeving vormt de basis voor een 'community van lerenden', die op eigen wijze en vanuit eigen perspectieven vorm kunnen geven aan hun leerproces. Kennisdeling is een belangrijke voorwaarde voor het verduurzamen van de leeromgeving. Samen met onderzoekers en ontwikkelaars geven we vorm aan deze verduurzaming. Binnen programmalijn vier wordt gewerkt aan een aantal thema's om bovenstaande visie te realiseren:

1. het faciliteren en verduurzamen van de Learning Community, het lerend en ontwikkelend hart;
2. het ontwikkelen van een kennisplatform als knooppunt waarin kennis wordt verzameld en ontsloten;
3. de communicatie en promotie voor maximale zichtbaarheid en aantrekkingsvermogen voor de scale-up PPS en haar activiteiten.

Het ontwikkelen van een Learning Community vindt plaats tijdens de gehele ontwikkeling van het hybride leersysteem.

Programma-activiteiten 2023

		Programmaliin 4: Activiteitenplanning																																			
		2022												2023												2024											
		Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Juni	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Juni	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Juni	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Programmaliin 4: Kennis ontwikkelen	Project resultaat - Deliverable																																				
Arbeidsmarktonderzoek 2020	Onderzoeksresultaat																																				
Operationeel platform HL Community	Hybride leercommunity																																				
Digitale leeromgeving	Digitale leeromgeving																																				
Operationeel platform HL Community	Operationeel platform																																				
Digitale leeromgeving: landelijke ontsluiting	Digitale leeromgeving																																				
Communicatie en Promotie: Website/strategie HL	Communicatie en promotie activiteiten																																				
Campagne water carrièredagen	Campagne gerealiseerd																																				
Open dagen	Open dagen																																				
Beurzen	Beurzen																																				
Alumni beleidsplan	Alumni beleidsplan																																				
Alumni platform	Alumni platform																																				
Ambassadeurs: Werving en jaarplan maken	Ambassadeurs																																				

Figuur 5. (Herziene) activiteitenplanning 2022 – 2024 programmaliin 4.

Beoogde resultaten 2023:

- o een nieuw websiteconcept ontwikkeld;
- o het fundament voor het digitaal kennisplatform gelegd;
- o de basis gelegd voor de Learning Community Hybride Leeromgeving;
- o nieuwe challenges en praktijkvormen ontwikkeld en getest.

Speerpunt voor het komende jaar is de voorlichting voor het voorbereidend onderwijs en de potentiële zij-instromers om nieuwe doelgroepen te betrekken in het hybride onderwijsnetwerk. Naast deze resultaten zal de focus gericht zijn op het inzetten van ambassadeurs en het ontwikkelen van een alumninetwerk om het hybride lerend systeem water verder te ontwikkelen. Zowel alumni als ambassadeurs kunnen bijdragen aan de werving van studenten door middel van het geven van voorlichting op scholen en open dagen en het uitdragen van informatie over nieuwe leeromgevingen, leerarrangementen en hybride onderwijs in de watersector. Het bestaan van een alumninetwerk maakt het ook mogelijk oud-studenten te kunnen volgen in hun carrière en hen te benaderen voor activiteiten.

CIV Water International

PoVE Water Scale-up

In 2022 is CIV Water gestart met de PoVE Water Scale-up. Dit is een vervolg op de pilot die met een waardering van 9.2 werd afgerond. De komende vier jaar borduren we voort op de resultaten van de pilot waarin het partnernetwerk is neergezet voor samenwerking, curriculumontwikkeling (online met de nieuwste technologische ontwikkelingen) en uitwisseling van studenten, docenten en professionals. Verder werken we samen aan de ontwikkeling van regionale, innovatieve ecosystemen waarin de wendbare vakmensen water zich optimaal kan ontwikkelen.

Het uitwisselen van studenten en docenten zal ook dit jaar gebeuren door het organiseren van projectweken. Komende jaren vinden er uitwisselingen plaats met Malta, Letland, Estland, Tsjechië, Duitsland, België en Zuid-Afrika en samen met onze internationale partners worden er vijf nieuwe modules ontwikkeld.

BARCOVE

Dit internationale project is in januari 2023 van start gegaan. BARCOVE (Building an Applied Research Facility Into CoVE) heeft als doel het uitvoeren van praktisch en toegepast onderzoek naar stedelijk groen in het beroepsonderwijs te bevorderen. Het project over de monitoring van water en biodiversiteit op groene daken zal twee jaar duren en is gericht op de onderzoeksvaardigheden van de mbo 4-student. Eén van de pijlers binnen dit project is een 'hackathon' in Denemarken, in september 2023. Studenten, bedrijven en start-ups uit Roemenië, Denemarken, Spanje en Nederland gaan daar samenwerken aan echte vraagstukken van bedrijven aangaande de klimaat-adaptieve stad. De uitkomsten van deze hackathon krijgen een vervolg in het onderwijs door middel van de implementatie in lesmethodes in internationale context.

De vier onderzoeksgebieden zijn:

- waterdoorlatende bestrating;
- bodem- en planteigenschappen in technisch duurzame drainagesystemen;
- regenwatersystemen;
- groene daken.

Water4all

Water4all is een Europees initiatief waarin de focus ligt op innovatie binnen het thema water. Het is een project waar 74 Europese partijen samenwerken vanuit de vraag: hoe kunnen we innovatie inzetten voor duurzame oplossingen voor watervraagstukken. Water4all is bedoeld voor alle niveaus: mbo, hbo en wo. In dit programma, dat in mei 2022 is gestart, heeft CIV Water de lead voor het ontwikkelen van VET-skills op mbo-niveau. In de eerste twee jaren wordt het uitvoeringsplan vormgegeven, vindt een inventarisatie plaats en worden de partners samengebracht. CIV Water opereert binnen dit traject in samenwerking met de WaterCampus.

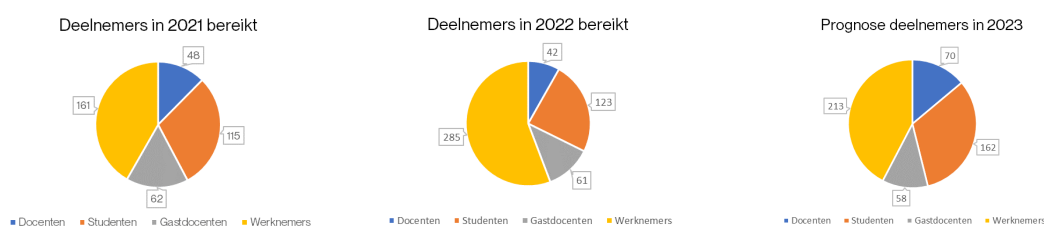
Bedrijfsvoering

De in-kind bijdrage in uren

Om de doelstellingen van CIV Water te realiseren is, in samenwerking met onze partners, het beschikbaar hebben van tijd de belangrijkste randvoorwaarde om beoogde resultaten te behalen. Jaarlijks maakt CIV Water afspraken met haar partners over doelen en de inzet van eigen medewerkers. De leden van de Raad van Advies hebben zich voor de looptijd van de scale-up gecommitteerd aan een vaste inzet in tijd. De onderliggende activiteiten worden jaarlijks vastgesteld in een partnerbijdrage-overeenkomst en zijn afkomstig uit de vastgestelde programma's in het jaarplan. Voor de hoogte van de in-kind bijdrage van de overige partners verschilt dit per jaar.

(Zie ook bijlage 2: overzicht begrote in-kind uren 2023.)

Het doelgroepenbereik

De CIV Water organisatie

In 2022 is het team van CIV Water uitgebreid met extra inzet vanuit het onderwijs. Aanleiding is de versnelling bij het implementeren van de scale-up Hybride Leeromgeving en een uitgebreidere vraag richting internationalisering geweest. In 2023 krijgt dit een vervolg. Naast de docenten die een-op-een gekoppeld zijn aan het team van CIV Water worden meer docenten van MBO Life Sciences betrokken bij ontwikkeltrajecten met partners en onderwijs events zoals bijvoorbeeld hackathons.

Het team CIV Water

○ Pieter Hoekstra	Programmamanager (0,8 fte)
○ Edde Damstra	Projectleider programmalijnen RIF (0,6 fte)
○ Johanna Wijtsma	Coördinator Waterschappen (0,8 fte)
○ Sanne Ligthart	Communicatie en marketing (0,8 fte)
○ Petra van den Berg	Coördinator drinkwaterbedrijven en financiën (0,8 fte)
○ Mannie Mulder	Projectondersteuning RIF (0,6 fte)
○ Thathit Puspitodewi	Projectondersteuning internationaal (0,8 fte)
○ Alie de Boer	Docent (0,4 fte)
○ Simon Feersma-Hoekstra	Docent 0,6 fte)
○ Anna de Haan	Docent (0,2 fte)
○ Frouke Gernaat	Financiën (0,1 fte)
○ Irene Klaren	Projectcontroller (0,1 fte)

De CIV Water begroting 2023

	Totaal	Educatie	Ontwikkelen Hybride Lerend Systeem	Internationaal
Begroting 2023 (bedragen in €)	Begroting 2023	Begroting 2023	Begroting 2023	Begroting 2023
BATEN				
Bedrijfsopleidingen	125.000	125.000		
WAP Subsidie Provincie Fryslân	50.000	50.000		
Ontwikkelen HLS subsidie	204.000		204.000	
Ontwikkelen HLS bijdrage Provincie Fryslân				
Ontwikkelen HLS bijdrage Partners bedrijfsleven	100.000		100.000	
Ontwikkelen HLS bijdrage Partners onderwijs	10.000		10.000	
PoVe Water Scale-up	160.000			160.000
PoVe Water Subsidie PF	39.000			39.000
Water4All	20.000			20.000
BARCOVE	66.000			66.000
Subsidie groeifonds WaterCampus				
Subsidie groeifonds opschaling PPS				
In-kind bijdragen	398.580	113.442	228.417	56.721
Totaal baten	1.172.580	288.442	542.417	341.721
LASTEN				
<i>Algemene lasten</i>				
Management en ondersteuning	176.336	71.680	49.276	55.380
In-kind bijdragen partners	229.950	45.990	160.965	22.995
Inhuur externe deskundigheid	46.701	21.701	10.000	15.000
Materiële kosten	30.000	5.000	20.000	5.000
Reis- en verblijfskosten	12.000	1.000	1.000	10.000
	494.987	145.371	241.241	108.375
<i>Uitvoeringslasten</i>				
Personeelslasten	342.756	135.177	135.192	72.388
In-kind bijdragen partners	168.630	67.452	67.452	33.726
Inhuur externe deskundigheid	80.000	40.000	20.000	20.000
Materiële kosten	50.000	15.000	30.000	5.000
Reis- en verblijfskosten	12.000	1.000	1.000	10.000
MBO LS: hybride leeromgeving	30.000		30.000	
	683.386	258.629	283.644	141.114
Totaal lasten	1.178.373	404.000	524.885	249.489
Resultaat	-5.793	-115.558	17.533	92.232

Toelichting

Het gepresenteerde begrotingstekort wordt gedekt uit de reserve van CIV Water (€ 570.000,-). In de begroting worden twee kansrijke subsidies benoemd zonder budget. Op dit moment wordt hieraan gewerkt en in 2023 worden deze ingediend. Bij toekenning start de subsidieperiode in september 2023.

Toekomstige ontwikkelingen, ambities en subsidiemogelijkheden

In 2022 zijn we met de uitvoering van onze activiteiten gelukkig weer volledig 'op stoom' gekomen. De gevolgen van COVID-19 hebben verschuivingen in uitvoering van ontwikkeltrajecten tot gevolg gehad. Het is weer volledig mogelijk om fysiek in het onderwijs en bij de bedrijven onze activiteiten uit te voeren en dat is voor de praktische mbo'er wel een must. Het geeft het onderwijs de smeuïgheid waarmee de aansluiting tussen theorie en praktijk beter landt.

Een ander gevolg is dat er een aantrekkelijke markt is voor technisch personeel en dat de groeiende vraag niet alleen meer kan worden opgevangen met toekomstige vakmensen van school. Een opkomende doelgroep is de zij-instromer. Niet nieuw als doelgroep, maar zeker in de focus van zowel bedrijven als onze eigen strategische focus. In het recente verleden hebben we met Vitens en Wateropleidingen een succesvol traject doorlopen voor 24 zij-instromers op het gebied van procestechnici en procesoperators. In 2022 zijn we met behulp van TNO en het praktoraat Leven Lang Ontwikkelen van Firda gestart met het ontleden van dit succes. We gaan onderzoeken wat we hiervan kunnen leren om een structureel aanbod te presenteren voor het ontwikkelen van zij-instromers in de watersector.

Deze succesfactoren willen we inzetten in het consortium Groene Transitie. Het consortium bestaat uit vier Publiek-Private Samenwerkingen op het inhoudelijke thema industrieel proceswater. Daarnaast willen zij het Leven Lang Ontwikkelen uitbouwen. Belangrijke bouwstenen zijn hiervoor de ervaringen van CIV Water. Dit consortium werkt aan een Groeifonds-aanvraag Opschalen succesvolle PPS onder de vlag van #wijzijnkatapult. Hiermee kunnen we de ontwikkelingen van zij-instromers versnellen.

In 2023 borgen we het traject van de hybride leeromgeving voor de analisten en schakelen door naar procestechnici. Hierin nemen we de ervaringen vanuit de waterbeheerkant en analisten mee. Met ondersteuning van de Leermeesters werken we aan de implementatie bij de opleiding Procestechniek. Na 2023 is er een jaar verlenging voor de afronding en borging van de hybride leeromgevingen.

Naast PoVE Water Scale-up en Water4All gaan we in 2023 werken aan het Europese programma BARCOVE. In dit programma gaan we werken aan de onderzoeksvaardigheden van de mbo 4-student, op het terrein van water en bodem. In dit tweejarige programma werken we samen met partners uit Denemarken, Roemenië en Spanje. Een mooie kans om de cross-over met 'Urban greening' te verkennen en in de doorlopende leerlijn aansluiting te laten vinden met het hbo.

Per 1 januari aanstaande is Friesland College bestuurlijk gefuseerd met Friese Poort tot het ROC Firda. Een mooie ontwikkeling waarbij de doelgroep studenten in één keer een stuk groter is. Dit biedt kansen voor CIV Water om meer studenten te enthousiasmeren voor de watersector en verbindingen met nieuwe opleidingen/domeinen te vinden. Een keerzijde kan zijn dat er ruis ontstaat in het fusieproces wat ten koste gaat van onderwijsvernieuwingen. Gelukkig zijn we goed in gesprek met het onderwijs om daar adequaat op te kunnen reageren.

En ten slotte het heugelijke feit dat CIV Water al tien jaar de rol van bruggenbouwer mag vervullen tussen onderwijs en werkveld. Dit gaan we op gepaste manier vieren met onze partners! We zijn dankbaar voor het vertrouwen, de tijd en de mogelijkheden om samen te werken aan de wendbare vakmensen van de toekomst. In de afgelopen tien jaar en ook zeker in de komende tien jaar!

Pieter Hoekstra, programmamanager CIV Water

Bijlage 2: Overzicht begrote in-kind uren 2023

Bedrijfsleven	Educatie	Ontw. Hybride LO	Internationaal	Totaal
Vitens	420	120	60	600
Wetterskip Fryslan	329	94	47	470
WLN (wordt 300 uur)	210	60	30	300
NZV	210	60	30	300
CEW	210	60	30	300
Wetus	210	60	30	300
WAC	350	100	50	500
Biotrack	35	10	5	50
Wafillin	35	10	5	50
New Business Lab	21	6	3	30
Leermeesters	70	20	10	100
Stichting wateropleidingen	35	10	5	50
Water Alliance	35	10	5	50
Learning Hub Friesland	5	5	40	50
Totaal bedrijfsleven	2.205	630	315	3.150
In euro's	€ 160.965	€ 45.990	€ 22.995	€ 229.950

Onderwijs	Educatie	Ontw. Hybride LS	Internationaal	Totaal
Noorderpoort	32	32	16	80
Deltion College	32	32	16	80
HvHL	80	80	40	200
Hogeschool Utrecht lect Beroepsonderwijs	20	20	10	50
MBO Life Sciences	360	360	180	900
Friesland College	200	200	100	500
Aeres	120	120	60	300
Vonk	80	80	40	200
Totaal onderwijs	924	924	462	2.310
In euro's	€ 67.452	€ 67.452	€ 33.726	€ 168.630

Toelichting

In bovenstaande in-kind urenoverzicht staan alleen de partners waarmee in 2023 een activiteit wordt uitgevoerd. De overige partners zijn nog steeds verbonden aan het CIV Water-netwerk, maar worden op ad-hoc basis betrokken.

Founding Partners

Bedrijvenpartners

Onderwijspartners

Internationale partners

